

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General

Phone : 4262381
4262415
4262417
4262958
A.G. Fax : 977-1-4268309
Fax : 977-1-4262798
Post Box: 13328
बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal

च.नं.:-

मिति:-२०७०।१।२७

विषय: आर्थिक वर्ष २०६९।७० को अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

>L :yfglo lj sf;clwsf/L,
lhNnf lj sf;|dltsf] sfofno,
ndh^a .

१. **लेखापरीक्षण** – स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा २३२(२) को व्यवस्था अनुसार कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०६९।७० को विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य कारोबारको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेका छौं । त्यस कार्यालयको लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरूका सम्बन्धमा कार्यालयका पदाधिकारीहरूसंग मिति २०७०।१।१७ मा छलफल गरी कायम हुन आएका व्यहोराहरू समावेश गरी २०७०।१।१८मा प्रारम्भिक प्रतिवेदन पठाइएकोमा मिति २०७०।१।०।२८ मा प्राप्त कार्यालयको जवाफ समेतका आधारमा कायम भएका व्यहोराहरू समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन प्रेषित गरिएको छ ।
२. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी** – कार्यालयको वित्तीय विवरण तयार गर्ने र पर्याप्त खुलासा सहित सो प्रस्तुत गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय विकास अधिकारीको रहेको छ । पर्याप्त लेखा अभिलेख राख्ने, वित्तीय विवरण, जालसाजी, त्रुटी लगायत सारभूत रूपमा गलत आंकडा रहित प्रस्तुतीकरण गर्ने र कार्यालयको सम्पत्तिको संरक्षण र परिचालन गर्ने दायित्व व्यवस्थापनको रहेको छ ।
३. **लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी** – प्रचलित ऐन, कानून, सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संगठन (इण्टोसाई) को आधारभूत लेखापरीक्षण सिद्धान्त, सरकारी लेखापरीक्षण मान र महालेखापरीक्षकको कार्यालयले जारी गरेको मार्गदर्शनका आधारमा लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी रहेको छ । व्यावसायीक आचारसंहिताको पालना गरी वित्तीय विवरण सारभूत रूपमा गलत आंकडा रहित प्रस्तुत भएको छ भनी आश्वस्तता प्रदान गर्न लेखापरीक्षण योजना तर्जुमा गरी जोखिमका आधारमा तदनुसार लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने जिम्मेवारी रहेको छ ।
४. **लेखापरीक्षणको उद्देश्य** – विनियोजन, राजस्व, धरौटी तथा अन्य कारोबार समेतको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी पर्याप्त र उचित प्रमाणका आधारमा कानूनको पालना भए नभएको र वित्तीय विवरणको प्रस्तुती यथार्थ रहे नरहेको विश्लेषण गरी सुझाउ सहितको प्रतिवेदन दिनु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको थियो ।
५. **लेखापरीक्षणको क्षेत्र** – जिल्ला विकास समितिको कार्यालयमा प्राप्त विनियोजित रकम, राजस्व, धरौटी, कोष र अन्य आयको आर्थिक कारोबार, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन लगायत २०६९।७० का क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षणको क्षेत्रमा समाविष्ट गरिएको थियो ।
६. **लेखापरीक्षणको पद्धति र सीमा** – कार्यालयले सञ्चालन गरेका कार्यक्रम तथा आर्थिक कारोबारको जोखिमको आधारमा परीक्षण, स्थलगत अवलोकन, छलफल सहित पद्धतिमूलक लेखापरीक्षण प्रणालीलाई अवलम्बन गरिएको थियो ।
लेखापरीक्षण, लेखा र आन्तरिक नियन्त्रणका अन्तरनिहित सीमितता तथा लेखापरीक्षणको प्रकृतिका कारण केही उल्लेखनीय त्रुटीहरू पत्ता नलाग्ने अवस्था भने विद्यमान रहने हुन्छ ।

७. कार्यालयका जिम्मेवार पदाधिकारी – कार्यालय प्रमुख स्थानिय विकास अधिकारी श्री विष्णुदत्त गौतम
लेखा प्रमुख लेखा अधिकृत श्री टिकाराम शर्मा

८. आय-व्यय सारांस
विस्तृत विवरण अनुसूचि १ मा छ ।

(रु.हजारमा)

गत वर्षको जिम्मेवारी	यस वर्षको विनियोजन	आन्तरिक आय	अन्य	जम्मा	विनियोजनबाट खर्च	अन्य खर्च	जम्मा खर्च	मौज्दात
३,६८,९२	३०,६९,७३	१५,५१,९	२६,०८७	३८,५४७१	३०,६९,७३	४१,८३१	३४,८८०४	३६,६६७

९. बेरुजुको व्यहोराहरूको अवस्था

प्रारम्भिक प्रतिवेदन			जवाफबाट हटेको			जवाफ समेतका आधारमा कायम बेरुजु			बेरुजु वर्गीकरण (रु.हजारमा)				
सैद्धान्तिक दफा	लगती दफा	रकम	सैद्धान्तिक दफा	लगती दफा	रकम	सैद्धान्तिक दफा	लगती दफा	रकम	असुल गर्नुपर्ने	अनियमित	पेशकी		
											कर्मचारी	अन्य	जम्मा
३४	७	५१६६	-	१	१६	३४	६	५१५०	२०	१९८४	-	३१४६	

१०. बेरुजु फछ्यौट र सम्परीक्षण – कार्यालयबाट पेश भएका गत विगतका बेरुजूमध्ये कार्यालयबाट फछ्यौट भई सम्परीक्षणका लागि पेश भएको रु. १ करोड ४१ लाख ८ हजारमा रु.१ करोड ४१ लाख ८ हजार लगत कट्टा गरी फछ्यौटको जानकारी पठाइएको छ । साथै यो वर्षको मिति २०७०।१०।२७ मा उपलब्ध गराइएको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा उल्लेखित फछ्यौट गर्न बाँकी व्यहोराका सम्बन्धमा समेत ऐन नियममा भएका व्यवस्था बमोजिम फछ्यौट गरी सम्परीक्षणको लागि पेश गर्नुहुन समेत उल्लेख गरिन्छ ।

११. लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा

१२. घटी प्रगती -स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ३६ (१) अनुसार स्थानीय निकायले ऐन नियम बमोजिम कार्यक्रम वा आयोजनाको चौमासिक र वार्षिक रुपमा प्रगती समिक्षा एवं मूल्यांकन गर्नु पर्ने, २ (क) अनुसार उक्त प्रतिवेदन मंत्रालयमा पठाउनु पर्ने र २ (ख) अनुसार चौमासिक र वार्षिक रुपमा प्रगती समिक्षा गर्नु पर्ने उल्लेख गरेको छ । कार्यालयले प्रगति विवरण बनाई सम्बन्धित निकायमा पठाएको भएतापनि निम्न उल्लेखित कार्यक्रममा ५० प्रतिशत र सो भन्दा घटी प्रगति भएकोमा सो सम्बन्धमा समिक्षा एवं कम प्रगति हुनाको कारण स्पष्ट गरेको छैन । प्राप्त विवरण अनुसार निम्न कार्यक्रममा कम प्रगति देखाईएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक बजेट	खर्च	० % प्रगति	२५ % प्रगति	०५०% प्रगति
१	तार्कुघाट-धमिलीकुवा सडक	८४८	०	०	-	-
२	बोराङखोला-बोराङ-प्यारजुङ सडक मर्मत	१००	०	०	-	-
३	सोतीपसल-जिताकोट-विमिरेभञ्ज्याङ सडक मर्मत	१००	५०	-	-	३३
४	नौथर-सेरा-जितौरे-सडक मर्मत	२००	२००	-	-	४०
५	वेसीशहर-दुईथोक धुरपुरे-नाल्मा सडक मर्मत	१००	१००	-	-	४१

कम प्रगति हुनुमा समयमा बजेट प्राप्त नहुनु तथा ठेक्का संभौता नहुनु नै मुख्य कारण हुन सक्छ भने अनुगमन एवं सुपरीवेक्षण प्रभावकारी हुन नसक्नु पनि यसको कारण हुन सक्छ । समयमै योजना संचालन नहुँदा कार्यान्वयन नहुने र योजना अधुरा रहने संभावन रहन्छ । अतः लक्ष्य अनुसार प्रगती हासिल हुनु पर्ने र प्रगति कम हुनाको कारण स्पष्ट हुनु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- बोराङ खोला प्यारजुङ सडकर नौथर-सेरा-जितौरे-सडकमा शतप्रतिशत नै खर्च भई पुरै प्रगति भएकोमा भुलवस प्रगति कम देखिन गएकोले प्रतिवेदनमा समावेश नगरीदिन र सोतीपसल-जिताकोट-विमिरेभञ्ज्याङ सडक बजेट कम भएको भनी उपभोक्ताको निष्क्रियताको कारण कम प्रगति भएको र आगामी दिनमा यस्तो समस्या आउन नदिन थप प्रयत्न गरिने उल्लेख गरेको छ ।

१३. **धरौटी सम्बन्धमा** - गतवर्षको जिम्मेवारी रु.९६३७६७७२५, यस वर्षको धरौटी आम्दानी रु.२८०३९४६१-समेत यो वर्ष रु.१२४४९६२३२५ धरौटी आम्दानी भएकोमा फिर्ता खर्च रु.२८४९४२९१- भई रु.९६००९९४१२५ धरौटी बाँकी रहेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

१४. **पेशकी सम्बन्धमा** - स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १८२ (१) मा पेशकी लिनु पर्दा कुन कार्यको लागि के कति रकम चाहिने हो सो को विवरण पेश गर्नुपर्ने, नियम १८२ (२) मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सम्बन्धित कामको लागि आवश्यक पर्ने भन्दा बढी नहुने गरी पेशकी दिने कर्मचारीको हकमा पद र प्रयोजन तथा गैर कर्मचारीको हकमा त्यस्तो व्यक्तिको तीन पुस्ते स्थायी, अस्थायी ठेगाना समेत स्पष्ट लेखी पेशकी दिनु पर्ने, नियम १८२ (३) मा तोकिएको म्याद भित्र तोकिएको कार्याविधि अपनाई फछ्यौट गर्ने वा गराउने पेशकी दिने लिने दुवैको कर्तव्य रहने व्यवस्था छ । त्यस्तै नियम १८५ (२) मा पेशकी दिनुपर्ने ठेक्का कवुलियतनामा गर्दा काम तामेल हुनु पर्ने भनी तोकिएको म्याद भित्र काम तामेल नभई पेशकी बाँकी रहन गएमा त्यस्तो पेशकी रकमको म्याद नाघेको मिति देखि वार्षिक दश प्रतिशतका दरले व्याज र साँवा समेत बुझाउनु पर्ने कुरा कवुलियतनामाको शर्तमा उल्लेख हुनुपर्ने व्यवस्था छ । नियमावलीको प्रावधान पुरा नगरी निम्न संघ संस्था, व्यक्ति, कर्मचारीहरूलाई निम्न बजेट शिर्षकका कार्यक्रमहरूबाट निम्न अनुसार पेशकी दिएको पाइयो । आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म फछ्यौट नभई बाँकी रहेको कोषतर्फको निम्न शिर्षक अर्न्तर्गतको पेशकी नियमानुसार असुल फछ्यौट हुनु पर्दछ ।

पेशकी शिर्षक	पेशकी लिनेको नाम	पेशकी रकम
जिल्ला विकास कोष पूँजगत तर्फ	नाल्मा गाविस	४००००।००
	लमजुङ सीप विकास प्रतिष्ठान	१८००००।००
	टौदह कन्स्ट्रक्सन	८५७०००।००
जि.वि.स. अनुदान (३६५८०९३)	लमजुङ सीप विकास प्रतिष्ठान	१२००००।००
		११९७०००।००

कार्यालयको जवाफ-पेशकी नदिई नहुने अवस्थामा मात्र पेशकी दिइएको, रनिङ्गविलबाट कट्टी भइरहेको र बाँकी रकम समेत फछ्यौट गराइने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

१५. **पेशकी जिम्मेवारी सम्बन्धमा** - स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १९१ अनुसार पेशकी बाँकी रकम जिम्मेवारी सार्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार गत वर्ष सम्मको पेशकी विवरण रु.१३८२७३८४३९ मध्ये यस वर्ष रु.३८६८३३९१- फछ्यौट भई रु. ९९५९०५३३९ पेशकी बाँकी रहेको मा यस वर्षको रु.३९४६०००।००थप भई रु. १३९०५०५३३९ पेशकी बेरुजु कायम भएको छ ।

कार्यालयको जवाफ-विगतको पेशकी फछ्यौटको लागि ताकेता भइरहेको र पेशकी फछ्यौट भई आएपछि फछ्यौट गराइने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

१६. **आन्तरिक लेखापरीक्षण** -स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ को दफा २३२ (१) अनुसार जिल्ला विकास समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखाले मासिक रुपमा आय-व्यय र धरौटीको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

यस जिल्ला विकास समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखाले आन्तरिक लेखापरीक्षण गरेको छ । आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखाबाट मासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था भएतापनि वार्षिकरुपमा लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन दिने गरेको पाइयो । जिल्ला विकास समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षकले गाविस र विकेन्द्रित कार्यालयको समेत आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने र समयमै आ.ले.प.गर्न नसक्नु, आ.ले.प.का कर्मचारीलाई प्रभावकारी तालिमको व्यवस्था हुन नसक्नु जस्ता कारण रहेको देखिन्छ । आन्तरिक लेखा परीक्षकले प्रभावकारी लेखापरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन मासिक रुपमा दिन नसक्दा आर्थिक प्रशासनमा अपेक्षाकृत सुधार हुन नसक्ने हुन्छ ।

नियमको प्रावधान अनुरूप मासिक रूपमा लेखापरीक्षण गर्ने, सोको प्रतिवेदन दिने र प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा भएका कमिकमजोरीहरूलाई सुधार गर्नेतर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षकको साथै सम्बन्धित निकायको ध्यान जानु पर्ने देखिन्छ ।

कार्यालयको जवाफ-न्यून जनशक्तिको कारण सबै निकायको लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन दिन कठिनाई भैरहेता पनि चालुवर्ष देखि सुझावअनुसार आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

१७. **आन्तरिक आय व्यवस्थापन** - अग्रिम कर कट्टा नगरेको : आयकर ऐन २०५८ को दफा ८९ अनुसार ५० हजार भन्दा बढीको भुक्तानीमा १.५ प्रतिशतका दरले अग्रिम कर कट्टा गर्ने व्यवस्था गरेको छ । कार्यालयले निम्न ठेक्काका ठेकेदार संग संभौता अनुसार भुक्तानीमा १.५ प्रतिशतका दरले रु. २०,०७०।- अग्रिम आयकर कट्टा गरेको छैन ।

क्र.सं	ठेक्काको विवरण	ठेकेदारको नाम	संभौता रकम	१.५ % ले हुने रकम
	हुंगा गिठ्टी बालुवा			
१	मर्स्याङ्दी नदी बेसीशहर-गाउँशहर खण्ड	विडीपि कन्स्ट्रक्सन	१००३००।-	१५०४।-
२	सिम्पानी चण्डीस्थान खण्ड	आस्था निर्माण सेवा	२००३००।-	३००४।-
३	रिट्टेवगर चिती उदिपुर खण्ड	„	२६२५५।-	३९३०।-
४	पाउँदीखोला खत्रीठाँटी सुन्दरवजार	सत्यसाई कन्स्ट्रक्सन	१६७०००।-	२५०५।-
५	मादी नदी मिदिम खोला भोर्लेटार	दिप कन्स्ट्रक्सन	१६५५००।-	२४८२।-
६	रिस्ति खोला टक्सार, जीता	संभ-ना विल्डर्स	१०१०००।-	१५१५।-
	पटके सवारी कर			
७	सुन्दरवजार-खत्रीठाँटी सडक	सत्य साई कन्स्ट्रक्सन	१६७०००।-	२५०५।-
८	बेसीशहर-खुदी-भुलभुले सडक	आस्था निर्माण सेवा	१७५०००।-	२६२५।-
		जम्मा		२००७०।-

कार्यालयको जवाफ- असुलीको लागि प्रत्राचार भइसकेकोले असुलीपछि सम्बन्धित राजश्व शिर्षकमा दाखिला गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

१८. **बक्यौता अशुली** - स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमाली, २०६४ को नियम १७२ अनुसार स्थानीय निकायले विभिन्न कारणवश अशुल हुन नसकी बाँकी रहेको बक्यौता रकम अशुल गर्न कार्ययोजना बनाई अशुल गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै उपनियम (४) मा उपनियम १,२,३ वमोजिम प्रक्रियाबाट पनि रकम असुल उपर हुन नसकेमा सरकारी बाँकी सरह रकम असुल उपर गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले पेश गरेको कर दस्तुर सेवा शुल्क र भाडा आदि उठाउने पार्टी संग उठाउन विगत वर्षको बाँकी बक्यौता २ पार्टीको नाममा रु. ३४७५७४।- बाँकी रहेकोमा कार्ययोजना बनाई असुल गर्न पहल गरेको देखिएन । बक्यौता रकम नउठ्नुमा बक्यौता रकम नवुभाए पनि कुनै कारवाही नहुनु नै यसको कारण रहेको छ । जसले गर्दा वर्षेनी बक्यौता कायम रहीरहने र बक्यौता रकममा वृद्धि हुँदै जाने संभावना रहन्छ । नियमानुसार उक्त बक्यौता रकम असुल उपर गर्ने प्रयास गर्नु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- असुलीको लागि ताकेता गरिएको र जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई समेत जानकारी गराई सकेकोले प्रतिवेदनमा समावेश नहुन उल्लेख गरेको छ ।

१९. **अन्य ठेक्काको स्थिति** -जिल्ला विकास समितिको कार्यालयको आन्तरिक आय संकलनका लागि यकिन गरेको र जिल्ला परिषदबाट स्वीकृत भएको निम्न अनुसार आय ठेक्का लाग्न सकेको देखिएन । ठेक्का लाग्न नसकि कार्यालयलाई निम्नानुसार रु. ५७७०००।- घटी आन्तरिक आय प्राप्त भएको छ ।

क्र.सं.	आय ठेक्काको विवरण	परामर्श समितिले तोकेको न्यूनतम अंक	कैफियत
	हुंगा गिठ्टी बालुवा तर्फ		
१	मर्स्याङ्दी नदी कालिरह ज्यामिरे खोला	३०००००।-	ठेक्का नलागेको
२	मर्स्याङ्दी नदी तार्कुघाट खण्ड	५५०००।-	ठेक्का नलागेको
३	मर्स्याङ्दी नदी र चेपे नदी धमिलीकुवा	१२०००।-	ठेक्का नलागेको
४	चेपेनदी अन्य खोला नाला चक्रतिथ	६००००।-	ठेक्का नलागेको
	पटके सवारी कर		

५	कालीरह -चेपे) धर्मिलीकुवा बाराङखोला सडक	३००००१-	ठेक्का नलागेको
६	गाउँशहर-नाल्मा सडक	१५०००१-	ठेक्का नलागेको
७	करापुटार-साल्मभञ्ज्याङ सडक	२५०००१-	ठेक्का नलागेको
८	तार्कुघाट-गौडा-जोर्ने सडक	३००००१-	ठेक्का नलागेको
९	उदीपुर-रिड्देवगर सडक	५००००१-	ठेक्का नलागेको

कार्यालयको जवाफ- पटक पटक ठेक्का गर्दा पनि ठेक्का नलागेको र पटके सवारी कर लगाउन अभ्यासको सुरुवात भएकोमा ठेक्का अंक नै न्यून भएको कारण ठेक्का लाग्न नसकेको व्यहोरा उल्लेख गर्दै श्रोत वृद्धिका लागि प्रयास भईरहेको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

२०. **विशेष कोषमा रकम ट्रान्सफर** -स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धि नियमावली २०६४ को नियम ५४ वमोजिम जिल्ला परिषदले आफ्नो कोषमा जम्मा भएको आन्तरिक आय बाट प्रकोप व्यवस्थापन विशेषकोष, मानव संशाधन विकास कोष, ममत् सम्भार विशेष कोष, वातावणीय व्यवस्थापन विशेष कोष, गरिवी निवारण तथा सामाजिक परिचालन विशेष कोष, महिला तथा बालबालिका विशेष कोष आदिमा रकम विनियोजन गर्न सक्ने कुरा उल्लेख छ । कार्यालयले आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट नभै जिविस अनुदानको रकमबाट निम्न कोषमा रकम विनियोजन गरी ति विशेष कोषमा रकम ट्रान्सफर गरेकोछ । जुनकुरा नियमानुसार देखिएको छैन ।

कोषहरु

ट्रान्सफर गरेको रकम

प्रकोप व्यवस्थापन विशेषकोष	१,००,०००१-
मानव संशाधन विकास कोष	६,५६,९५२१-
वातावणीय व्यवस्थापन विशेष कोष	१,००,०००१-
महिला तथा बालबालिका विशेष कोष	१,००,०००१-

यसो हुँदा ति कोषमा रकम विनियोजन गर्नु पर्ने तर जिल्ला विकास अनुदानबाट गर्न नपाउने भन्ने कुरा थाहा नपाएको बुझिएको हुँदा ऐन नियमको प्रावधानहरु तर्फ उचित ध्यान पुग्न सकेको देखिएन । जसले गर्दा खास कार्यक्रममा विनियोजन गरी खर्च गर्ने रकम विशेष खातामा ट्रान्सफर भई भिन्न उद्देश्यमा प्रयोग हुने सम्भावना देखिएको छ । अतः नियम कानूनको प्रावधानहरु प्रति विशेष दृष्टि पुऱ्याउनु पर्दछ । यसर्थ उपरोक्तानुसारको विशेष कोषमा ट्रान्सफर गरिएको रु.९५६९५२।००नियमानुसार देखिएको छैन ।

कार्यालयको जवाफ- आन्तरिक श्रोत न्यून भएको कारण सबै कोषमा रकम जम्मा गर्न संभव नभएकोले जि.वि.स. अनुदानबाट परिषदको निर्णयले उक्त कोषमा जम्मा गरेको रकम अन्तिम प्रतिवेदनमा समावेश नगरिदिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

यद्यपी अनुदान रकमबाट यस कोषमा रकम जम्मा गर्न मिल्ने देखिदैन ।

जि.वि.स. कोष पूँजिगत :

२१. **जिविस प्रशासकीय भवन निर्माण** - कार्यालयको प्रशासकीय भवन निर्माणको लागि बोलपत्रको माध्यमबाट ठेक्का व्यवस्थापन हुँदा निर्माण व्यवसायी टौदह कन्स्ट्रक्सन संग मिति २०६५।१।९ मा १८ महिना भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु. १११९१५९३।४१ को ठेक्का संझौता सम्पन्न भएको थियो । पटक पटकको म्याद थप समेत २०६९।३।८ सम्म अन्तिम पटक म्याद थप भएकोमा उक्त अवधिमा समेत काम सम्पन्न हुन नसकेकोले दैनिक ०.०५ प्रतिशतका दरले हर्जना असुल गर्ने गरी असार मसान्त २०६९ सम्म म्याद थप भएकोमा २०६९।४।५ मा कार्य सम्पन्न भएको छ । २९ दिन ढिला गरी कार्य सम्पन्न भएकोमा नियमानुसार लाग्ने २९ दिनको हर्जना रु. १५९४३४।- असुल समेत भएको छ । अन्य विवरण यस प्रकार छ ।

क्र.सं.	विवरण	लागत अनुमान	संझौता रकम	गत वर्ष सम्मको भुक्तानी	यस वर्षको भुक्तानी	जम्मा भुक्तानी
१	शुरुको	१४४३७०८३।६२	१११९१५९३।४१			१२१७९७९।९६
२	भेरीएशन आदेश पछिको	१२४२४५८४।३२	१२४२४५८४।३२	११३८००८५।१०	७९९७०६।४६	

कार्यालयको जवाफ-प्रथमचरणको निर्माण कार्य सम्पन्न भई कार्यालय सञ्चालन भईरहेको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

२२. प्रशासकीय भवन तला थप-शुरुमा २^{१/२} तल्ले भवन निर्माण गर्ने गरी जिल्ला विकास समिति प्रशासकीय भवनको ड्रइङ, डिजाईन तथा नक्सा तयार भएकोमा शुरुमा २ तल्लाको मात्र निर्माण कार्यको लागि वोलपत्र को माध्यमबाट निर्माण सम्पन्न भै सकेपछि यस वर्ष बाँकी थप तल्ला र ग्राउण्डको ढलान तथा अन्य थप काम समेत रु. ५९७५१२१६७ को लागत अनुमान तयारी एवं स्वीकृत गरी २०६९।८।२२ मा ई. विडिड को माध्यमबाट वोलपत्र सूचना प्रकाशन भएकोमा दाखिला भएका ४ वटा वोल पत्रहरु मध्ये सब भन्दा कम कबोल गर्ने निर्माण व्यवसायी टौदह कन्स्ट्रक्सनको कबोल अंक रु. ४८६९६३९।८९ (९८.४५प्रतिशत कम) को वोलपत्र स्वीकृत भई १२ महिना भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०६९।११।१४ मा ठेक्का संभौता भएको छ । यस आर्थिक वर्षमा भौ ६३।०७।३।९बाट प्रथम रनिङ विल वापत रु. ११५०७९४।- भुक्तानी भएको र रु. ८५७०००।- मोविलाईजेशन पेशकी गएको छ । देखिएका व्यहोरा यस प्रकार छन् ।

१. २०६९को जिल्ला परिषदमा नपरेको र २०७०को परिषदबाट निर्णय भएकोले परिषद बैठकबाट अनुमोदन हुनुपर्दछ ।
२. लेखापरीक्षण अवधि २०७० माघसम्म तल्ला थपको स्ट्रक्चरको कार्य सम्पन्नभई प्लाष्टरकोसमेत काम सकिएकोछ ।
३. भ्याल, ढोका राख्ने र फिनिसिङ तथा रंगरोगनको काम बाँकी छ ।
४. ग्राउण्ड ढलान तथा अन्य निर्माणको काम भई रहेको छ ।
५. तोकिएको अवधि भित्रै कार्य सम्पन्न हुन पहल हुनु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- दोस्रो चरणको तलाथप कार्य सम्भौताबमोजिम नै भईरहेको र गत जिल्ला परिषद्बाट स्वीकृत भैसकेकोले प्रतिवेदनमा समावेश नगरिदिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

२३. कर्मचारी कल्याण कोष - स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ४५ (३) वमोजिम कर्मचारी कल्याण कोषमा जम्मा हुने रकम व्याज आर्जन हुने खातामा व्यवस्थापन गर्न सकिने देखिन्छ । कार्यालयले यो कोष चालु खातामा राखेको र आवश्यकता अनुसार कर्मचारीलाई उपदान लगायतका सुविधा र सापटीमा उपयोग गरेको छ । कोषको हाल बैंकमा मौज्जात रु. २९,००,०९२।९७ र विभिन्न कर्मचारीहरुलाई सापटी रु. १३,२४,०००।- गरि जम्मा रु. ४२,२४,०९२।९७ को कोष रहेको छ । कोषलाई आयआर्जनको काममा उपयोग गर्न मुद्धती खाता तथा बचत खातामा रकम जम्मा गर्ने र कर्मचारीलाई दिइने सापटीमा सहूलियत पूर्ण व्याजमा लगानी गरेको देखिएन । यसो हुनुमा पहिले बचतमा रहेको र पछि बैंकको चालु खातामा नै राख्नुपर्ने भन्ने आसय अनुसार चालुमा राख्न थालिएको भन्ने कार्यालयको भनाई रहेको छ । चालु खातामा कोषको रकम राख्दा मौज्जात रकमबाट व्याज प्राप्त गर्न नसकिने र बिना व्याज नै कर्मचारीलाई सापटी दिँदा बैंकबाट प्राप्त हुने थोरै व्याज पनि गुम्न जाने र कर्मचारीले आवश्यकता बिना नै खर्च गर्ने प्रवृत्तिको विकास हुने सम्भावना रहन्छ । अतः कोष बचत खातामा जम्मा गरी सोबाट आयआर्जनको पनि उद्देश्य लिने र थोरै भएपनि व्याजले सापटी दिने व्यवस्था गरे सापटी रकमको पूर्ण सदुपयोग हुने तथा यथा समयमै व्याज सहित सापटी अशुल भई आयआर्जनमा सहयोग पुऱ्याउछ र कोष बृद्धि हुदै जान्छ । यसर्थः विनियमको परिपाटी अनुसार कोष सञ्चालन गर्ने तर्फ ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

कार्यालयको जवाफ- विनियमावली तयार भैसकेको र सम्पन्न जिल्ला परिषद्को बैठकबाट पारित भैसकेकोले अबदेखि सोही अनुसार सञ्चालन गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

२४. वातावरण तथा उर्जा कोष - स्थानीय निकाय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ४६ मा स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन सम्वन्धी नियमावली २०६४ को नियम ५४

वमोजिमका विशेष कोषहरु स्थापना र सो मा रकम विनियोजन गर्न सक्ने व्यवस्था उल्लेख छ । साथै सो दफामा कोष सञ्चालन प्रकृया निर्धारणगर्दा कोषको उद्देश्यसंग संबन्धित कार्यक्रममामात्र खर्च गर्नुपर्ने समेत उल्लेखछ । कार्यालयले माथि उल्लेखित व्यवस्था वमोजिम वातावरणीय व्यवस्थापन तथा ग्रामीण उर्जा विशेष कोष सञ्चालन निर्देशिका २०६८ तर्जुमा गरि जिल्ला परिषदबाट आ.व. ०६७६८ मा पारित गराई कोषबाट रकम खर्च गर्ने गरेको छ । उक्त निर्देशिकाको प्रस्ताव नं. २-१४ सम्ममा कोष सञ्चालनका उद्देश्यहरु समेटिएका छन् । ति उद्देश्यहरुमा वातावरण संरक्षण र सम्बर्दनका कार्यक्रमहरु तर्जुमा, फोहर व्यवस्थापन, खानेपानी जाँच स्वच्छ खानेपानीको विविध विधिहरु अपनाउने, वातावरणीय सचेतनामूलक कार्यक्रम, वन, सिमसार क्षेत्र सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, उर्जा उपयोग लगायतका कुराहरु समेटिएका छन् । कार्यालयले उल्लेखित कार्यक्रम एवं उद्देश्य वमोजिमका क्रियाकलाप संचालन गर्नु पर्ने यस कोषबाट भएको खर्च रु. १३,५४,०००/- का कार्यक्रममा केही कार्यक्रम यो कोषबाट सो अनुरूप भए गरेको देखिएन । कार्यालयले सम्पादन गरेका क्रियाकलापहरु यस प्रकार रहेका छन् ।

क्रियाकलाप	बजेट खर्च
विभिन्न सडक निर्माण तथा मर्मत	४,५०,०००/-
ईन्टरनेट नेटवर्क स्थापना	३,८४,०००/-
जम्मा : ८,३४,०००/-	

यस्तो हुनुमा निर्देशिकाको परिपालना तर्फ ध्यान पुग्न नसकेको देखिन्छ । जसले गर्दा यो विशेष कोषबाट पनि उही पूर्वाधार निर्माणका कार्यक्रममा रकम खर्च भएको छ । वातावरण संरक्षण र उर्जा विकासलाई खासै महत्व दिन सकििएन । यसर्थ यस्ता विशेष कोषबाट खर्च गर्दा कोष स्थापनाको उद्देश्यलाई ध्यान दिई निर्देशिका तथा विनियम अनुसारका क्रियाकलापलाई विशेष प्रथमिकता दिनु पर्दछ । अतः निर्देशिका अनुकूल नदेखिएका उपरोक्तानुसारका खर्च नियमानुसार देखिदैन ।

कार्यालयको जवाफ- यस कोषमा विद्युत रोयल्टीबाट प्राप्त रकम जम्मा गरी सोही कोषबाट खर्च गर्ने गरिएको छ । विद्युत रोयल्टीमा नभई बाँकी रकम ट्रान्सफर गरी जम्मा हुने र निर्देशिकामा व्यवस्था भएवमोजिम खर्च गरिने भएकोले बेरुजु कायम नगरिदिन उल्लेख गरेको छ ।

२५. **भारतीय दूतावास तर्फ** -लमजुङ उच्च मा.वि. भवन निर्माणको लागि कुल लागत अनुमान रु. २९९७६७९३६३ कायम भई भारतीय दूतावास संग भएको संभौता अनुसार उक्त विद्यालय भवन निर्माणको लागि भारत सरकारले सम्पूर्ण खर्च सहयोग गर्ने र नेपाल सरकारको तर्फबाट संपूर्ण निर्माण ठेक्का पट्टा सम्बन्धी कार्यहरु संचालन गर्ने प्रक्रिया अनुसार जिल्ला विकास समिति लमजुङले वोलपत्र आव्हान गरी सब भन्दा कम रेट क्वोल गर्ने नेशनल डेभलपमेन्ट प्रा.लि.संग रु. ३३२४९४५७०६ को ठेक अंक स्वीकृत भएको र एक वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी १९ नोभेम्बर २००९ मा ठेक्का संभौता भएको थियो । पटक पटकको वन्द, हडताल, निर्माण सामाग्रीको कमि जस्ता कारण म्याद थप माग भएकोमा अन्तिम पटक २०७०।६।३० सम्म म्याद थप भएको छ । उक्त अवधि भित्र कार्य सम्पन्न गरेको र स्थलगत लेखापरीक्षणको क्रममा अवलोकन गर्दा निर्माण कार्य सम्पन्न भई हस्तान्तरण भएको छ । यस वर्ष ५ वटा रनिङ विलबाट ९०११००१।- र गत वर्ष सम्मको भुक्तानी ७७०६०२९।- समेत रु. १६७१७०३०।- भुक्तानी भएको छ । केही आइटमहरुमा वढी खर्च भएको, केही आइटम आवश्यक नभएको र केही नयाँ आइटम थप गर्नु परेको भनी संभौता रकमको सीमा भित्र रही भेरिएसन आदेश (VO) समेत स्वीकृत भएको छ । एक वर्ष भित्रमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुनु पर्नेमा संभौताको ३०० प्रतिशत म्याद थप भई ४ वर्ष पछि निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

कार्यालयको जवाफ- यस आर्थिक वर्षमा निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेकोले प्रतिवेदनमा समावेश नगरिदिन उल्लेख गरेको छ ।

२६. **अवण्डा** -स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५८ को दफा १८८ अनुसार जिल्ला विकास समितिको योजना तथा कार्यक्रमहरू जिल्ला परिषदबाट पारित गर्नु पर्ने व्यवस्था छ भने स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा १३ (१) (ज) अनुसार एकमुष्ट अवण्डाको रूपमा रकम राख्न निषेध गरेको छ । कार्यालयले निम्न कार्यक्रमको लागि भनि बजेट एकमुष्ट अवण्डामा राखी पछि बैठकको निर्णयबाट विभिन्न लक्षित कार्यक्रमहरूमा खर्च गर्ने गरेको छ ।

कार्यक्रमको नाम	रकम
१. बालबालिका लक्षित	९ लाख
२. महिला लक्षित कार्यक्रम	९ लाख १० हजार
३. पर्यटन गुरुयोजना	१० लाख
४. लक्षित वर्ग कार्यक्रम	१५ लाख ८० हजार
५. पर्यटन महोत्सव	३ लाख
६. सिंचाई तथा नदी नियन्त्रण	५ लाख

जम्मा : ५१,८०,०००/-

एक मुष्ट रूपमा बजेट अवण्डा रहनुमा बैठकबाट निर्णय गराई खर्च गर्ने नै यसको कारण रहेको हुन सक्छ । यसरी निर्णय गराई खर्च गर्ने प्रवृत्तिले जनताका अत्यावश्यक कार्यक्रमले प्रवेश नपाउने र तजविजी निर्णयको आधारमा योजनाको छनौट हुने सम्भावना रहन्छ । अतः परिषदको निर्णय वेगर बैठकबाट निर्णय गर्न मिल्ने देखिदैन ।

कार्यालयको जवाफ- रकम अवण्डा नराखी सबै कार्यक्रमतर्फ योजनाहरू किटान गरेर नै बजेट तर्जुमा गरिएको छ । लक्षित कार्यक्रम महिला, पर्यटन जस्ता कार्यक्रम नेपाल सरकारको निर्णयले गठित संस्थाहरू भएको र ति संस्थाहरूको छुट्टै कार्यविधि समेत स्वीकृत भएकोले बैठकको निर्णय अनुरूप जि.वि.स.बाट निर्णय कार्यान्वयन हुने हुँदा उक्त व्यहोरा प्रतिवेदनमा समावेश नगरिदिन उल्लेख गरेको छ ।

२७. **३ लाख वा सो भन्दा कमका योजना संचालन** -स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ६० (२) अनुसार तीन लाख वा सो भन्दा कम लागत अनुमान भएका भौतिक पूर्वाधार, विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम वा आयोजनाहरूको कार्यान्वयन जिल्ला विकास समिति आफैले संचालन नगरी गाउँ विकास समिति, नगरपालिका वा विषयगत कार्यालय मार्फत गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले केही योजनाहरू ३ लाख भन्दा कम लागतका तयार गरी आफैले संचालन गर्दै आएको छ । यसरी कम लागतका योजना संचालन हुनुमा योजना बढी वितरण गर्न र सो अनुसार खर्च गर्ने प्रवृत्ति नै मुख्य कारण रहेको छ । यसले गर्दा सानातिना योजनामा रकम छरिने र त्यसैको स्थानीय स्तरबाट समेत लाभान्वित हुन नसक्ने सम्भावना रहन्छ । अतः नियमले व्यवस्था गरे अनुसार ३ लाख भन्दा साना योजनाहरूको सम्बन्धित नियमावलीलाई हस्तान्तरण गरी अनुगमन कार्य प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- कार्यालयबाट प्रतिक्रिया प्राप्त भएको छैन ।

२८. **५ लाख भन्दा कमका योजना सञ्चालन** -स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ११ (२) अनुसार जिल्ला विकास समितिले ५ लाख भन्दा कम लागतका योजना छनौट गर्न सक्ने छैनन् भन्ने उल्लेख छ । ५ लाख भन्दा कमका योजना छनौट गरी रकम बाँडफाँड गरेको छ । माग अनुरूपको बजेट विनियोजन नहुनु र प्राथमिकताको निर्धारण नगरी माग भै आएका योजना सबैलाई वितरण गर्नुपर्ने अवस्था नै यसको कारण रहेको छ । यस्तो प्रकृतिले गर्दा सानो-तिनो रूपमा बजेट छरिने, सञ्चालित योजनाबाट प्रतिफल प्राप्त नहुने र प्राथमिकता प्राप्त योजनाले स्थान नपाउने सम्भावना रहन्छ । अतः नियमले व्यवस्था गरे अनुसार ५ लाख भन्दा कमका आयोजना छनौटलाई निरुत्साहित गर्नुपर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- कार्यालयबाट प्रतिक्रिया प्राप्त भएको छैन ।

२९. गा.वि.स.अनुदान पूँजीगत (३६५८०२३)-स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९को दफा ३९(६) मा गाउँ विकास समितिले पूँजीगत खर्च तर्फ तेश्रो चौमासिक रकम मागगर्दा प्रथम र दोश्रो चौमासिक रकमबाट भएको कार्यको प्राविधिक मूल्यांकन सहितको यथार्थ पूँजीगत विवरण तथा चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन र कूल पेशकीको कम्तीमा ५० प्रतिशत पेशकी फर्छ्यौट भएको हुनुपर्ने लगायत अन्य विभिन्न विवरण पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

परिक्षण गरिएका मध्ये आंशिक गा.वि.स.हरुले तेश्रो चौमासिक रकम माग गर्दा पेश गरेका पेशकी फर्छ्यौट गरेको विवरण पेश नगरेको । त्यस्तै प्रथम र दोश्रो चौमासिक रकमको प्रगति कम देखिएको छ । यसो हुनुमा रकम निकास दिँदा कार्यविधिको प्रावधान अनुसार पेशकी फर्छ्यौटलाई प्रमुख प्राथमिकता नदिनु रहेको छ । जसले गर्दा पेशकी समयमा फर्छ्यौट नहुने र पेशकी फर्छ्यौटको तुलनामा प्रगति कमदेखिदा निकास दिएको बजेट सोही वर्षमा खर्च हुन्छ भन्ने कुराको आशंका रहन्छ । यसर्थ कार्य विधिले निर्देश गरे बमोजिम प्रगति र पेशकी फर्छ्यौटलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखि निकास दिइनु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- कार्यविधि अनुरूप नै गर्ने गरेको, कतिपय गा.वि.स.ले कार्यसम्पन्न पश्चातमात्र भुक्तानी लिने कार्यको थालनी गरी पेशकी दिने कार्यलाई निरुत्साहित गरिएको र दिएका सुभावलाई कार्यान्वयन गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

३०. फ्रिज -स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ को दफा ४७ अनुसार नेपाल सरकारबाट निकास प्राप्त भएको सबै निशर्त, सशर्त, पूँजीगत तथा चालु अनुदान रकम आर्थिक वर्ष समाप्त हुनुभन्दा कम्तीमा ७ दिन अगाडि नै भुक्तानी दिनुपर्ने रकम भुक्तानी दिई आर्थिक कारोबार बन्द गर्नुपर्नेछ र बाँकी रहेको रकम मूल कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । रकम फिर्ता प्राप्त भएपछि तोकिए बमोजिम फ्रिज गर्नुपर्ने रकम “ख” समुहको खातामा स्थानान्तरण गरी कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा फिर्ता पाँउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट गा.वि.स. अनुदान तर्फबाट गाँउ विकास समितिहरुलाई रु. ९१५०००००।- निकास दिएकोमा गा.वि.स. अनुदानको रकम खर्च नभई आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेको विवरण कार्यालयबाट पेश हुन नआएकोले रकम एकिन गरी फ्रिज गराउने तर्फ पहल हुनुपर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- प्रतिवेदनमा दिएका सुभावलाई कार्यान्वयन गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

३१. उपभोक्ता समिति परिचालन -स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १५५ (२) बमोजिम स्थानीय स्तरमा संचालन हुने आयोजनाहरु स्थानीय उपभोक्ता समुहद्वारा काम गराउने प्रयोजनाको लागि उपभोक्ता समितिलाई विषयगत रुपमा वर्गिकरण र सूचीकृत गरी उनीहरुको लागत अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपभोक्ता समितिको सूचिकृत र वर्गिकरण गरेको देखिन आएन कार्यालयले उपभोक्ता समितिको सुचिकृत र वर्गिकरण नगरेको अवस्थामा एउटै उपभोक्ता समितिले जुनसुकै प्रकारको निर्माण कार्य गर्ने हुदा गुणस्तर कम हुने संभावना रहन्छ, भने दर्ता नभएको अवस्थामा कानुनी रुपमा समेत उपभोक्ता समितिको आधिकारिकता नरहने समभावना रहन्छ । अतः कार्यालयले नियमले तोके अनुसार उपभोक्ता समितिको वर्गिकरण गरी सूचिकृत गर्नुपर्दछ ।

३२. स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १५५ (५ज) अनुसार उपभोक्ता समितिले आफुले जिम्मा लिएको काम सम्पन्न गर्न म्याद थप आवश्यक भएमा कारण सहित निवेदन दिएमा उपभोक्ता समितिले गरेको निर्णयको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय निकायले म्याद थप गर्न सक्ने र त्यस्तो म्याद थपको अवधि कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि भन्दा बढी हुने छैन भन्ने उल्लेख छ । कार्यालयमा अधिकांश उपभोक्ता समितिले म्याद थपको लागि निवेदन दिने गरेको छैनन् । भने कार्यालयले पनि म्याद थप नै नगरी उपभोक्ता समितिले जहिले विवरण पेश गर्दछन् त्यसकै आधारमा भुक्तानी दिने गरेको छ । यसरी म्याद थपको लागि निवेदन नदिने र म्याद थप समेत नगर्ने परिपाटीले योजना सम्पन्न हुने अवधि बढ्ने र लागत बढ्न गई अनावश्यक खर्चमा वृद्धि हुने तथा योजना नै अधुरो रहने संभावना हुन्छ । अतः कार्यालयले

नियममा व्यवस्था भए अनुसारको व्यवस्था पालना गर्नु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- सूचिकृत र वर्गीकरण सम्बन्धी सुभाब आगामी दिनमा कार्यान्वयनमा ल्याइने, औचित्य हेरी म्याद थप गर्ने गरेको र अन्य सुभाब कार्यान्वयनमा ल्याइने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

३३. जिन्सी -

१. स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली २०६४ को नियम २१४ (३) अनुसार जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि अधिकार प्राप्त अधिकारीले लिलाम गर्नुपर्ने माल समान ६ महिनाभित्र र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने मालसमान भए ३ महिनाभित्र गरिसक्नुपर्ने छ । उक्त तोकिएको अवधि व्यतित भै सकेको तथा केही सवारी साधन वर्षेनी लिलाम गर्नुपर्ने भनी औल्याईएकोमा लिलामको प्रकृया थालनी भएको छैन ।

जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा मर्मत तथा लिलाम गर्नुपर्ने भनि औल्याएका मालसमानहरु देहाय अनुसार छन् :-

मर्मत गर्नुपर्ने सामान	लिलाम गर्नुपर्ने सामान (मूल्य खुलेको छैन)
१. ३४३५ नं. को मित्सुविसी जिप	प्रेसर कुकर थान - ७
	काठको दराज - १० थान
	स्टिल दराज - ३ थान
	डोजर - १ थान
	स्ट्याण्ड फ्यान र सिलिड फ्यान ३४ थान
	होभर हेड प्रोजेक्टर - २ थान
	पिल अफ बोर्ड - १० थान
	काठको कुर्ची - १४ थान
	प्लाष्टिक कुर्ची - १५ थान
	इनभरटर - २ थान

त्यसरी मर्मत तथा लिलाम हुन नसक्नुमा सवारी साधन लिलाम प्रक्रिया अली जटिल रहेकोले गर्न नसकिएको भन्ने कारण बुझिएको छ । समयमै मर्मत गर्नुपर्ने सामान मर्मत नगरी उक्त सामान कुनै बेकम्मा बन्न सक्ने र समयमै लिलाम नगरी लिलाम गर्नुपर्ने सामान असुरक्षाको कारण खिया लाग्दै सकिदै गई समाप्त हुने सम्भावना रहन्छ । अतः नियममा भएको व्यवस्था बमोजिम नियमित रुपमा मर्मत तथा यथा समयमा लिलाम गरिनु पर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ-प्रतिवेदनको सुभाब अनुसार लिलाम गर्ने निर्णय भई सूचना प्रकाशन भइसकेको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

३४. कार्यालयका विभिन्न जिन्सी सामानहरु निवर्तमान जिविस सभापतिहरु ३ जनालाई टि.भि., दराज, शोफा, कुर्ची, खाट, सिरक डसना वेडका सामानहरु र किचनका थुप्रै सामानहरु १९८ थान बुझाएको मा पदवधी समाप्त भई फर्कदा ति सामानहरु फिर्ता गरेको नदेखिएको भन्ने व्यहोरा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । उक्त सामानहरु फिर्ता गराउनको लागि विशेष पहल गर्ने अन्यथा अन्य उपाय अपनाई जिन्सी लगत बाट हटाउन आवश्यक देखिएको छ ।

कार्यालयको जवाफ- निवर्तमान जि.वि.स. पदाधिकारीहरुले बुझलिएका सामानहरु फिर्ता गराउने तर्फ कारवाही भइरहेको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

३५. **चौमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति** -स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ को दफा २०५ मा नेपाल सरकारले वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट पारित भएपछि जिल्ला विकास योजना पारित गर्न आवश्यक मार्गदर्शन सहित निकास पाउने व्यवस्था छ । अर्थ मन्त्रालयको परिपत्र अनुसार वैशाख देखि असार महिनाको खर्च ४० प्रतिशत र आषाढ महिनामा २० प्रतिशत ननाधने गरी खर्च गर्ने व्यवस्था गरेको छ । कार्यालयले पेश गरेको विवरण अनुसार कूल पुजीगत खर्च रु.३०६९७२३३६।- भएकोमा तेश्रो चौमासिकमा रु.१७५४३५४६८।- खर्च भएको छ भने असार महिनामा मात्र रु.१०२३२९४१०।- खर्च भएकोले तेश्रो चौमासिक र असार महिनाको खर्चको समग्र प्रतिशत क्रमशः ५७ र ३३.३३ प्रतिशत रहेको छ ।

विवरण	कुल खर्च	तेश्रोचौमासिक खर्च	असार महिनाको खर्च
विभिन्न १९ उपशिर्षक	३०६९७२३३६।-	१७५४३५४६८	१०२३२९४१०।-

तेश्रो चौमासिक र आषाढ महिनामा विनियोजित रकमको ठूलो अंश खर्च भएको सम्बन्धमा ढिलो गरी खर्च गर्ने अख्तियारी प्राप्त भएको, अधिकांश योजनाको फरफारक आषाढ महिनामा हुने भएकोले तेश्रो चौमासिक र आषाढ महिनामा बढी खर्च भएको देखिन्छ। यसरी खर्च गर्दा खर्चको सही सदुपयोग नहुने र योजनाको गुणस्तरमा प्रभाव पर्नुका साथै आर्थिक अनियमितता बढ्ने सम्भावना रहन्छ। अर्थ मन्त्रालयको निर्देशन विपरित तेश्रो चौमासिक र आषाढ महिनामा ठूलो परिमाणमा खर्च हुन नदिन तर्फ सम्बन्धित निकायको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

कार्यालयको जवाफ- पटक पटकको अख्तियारी प्राप्त अवस्थाले गर्दा आषाढ महिनामा बढी खर्च भएको देखिएतापनि स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम खर्च भएकोले प्रतिवेदनमा समावेश नगरिदिन उल्लेख गरेको छ।

३६. **योजनाको स्थिति** -जिल्ला विकास समिति अनुदान संचालन कार्य विधि २०६७ को बुँदा नं. २७ (२) मा आयोजना संचालन गर्ने निकायले सम्पन्न भई सकेका आयोजनाहरूको नियमित रेखदेख र मर्मत सम्भार कार्य आफैले गर्ने वा गैर सरकारी संस्थालाई अनुसूची २० बमोजिम हस्तान्तरण गरी दिगो संचालन हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। कार्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष संचालित १९५ योजना मध्ये १९५ योजना सम्पन्न भएको देखिन्छ। सम्पन्न योजनाहरू सबै योजनाहरू हस्तान्तरण भएका छन्।

३७. **अनुसूचीको प्रयोग** -स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम ६० (१) बमोजिम विभिन्न किसिमका अनुसूची फारामहरू राख्नु पर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले अनुसूचीमा तोकिएका फारामहरू अद्यावधिक गरी राखेको पाईएन। उदाहरणको लागि :

अनुसूची	११	लगती आय खाता(व्यक्तिगत खाता)
अनुसूची	१४	आन्तरिक श्रोतको लगती असूली विवरण
अनुसूची	३५	बैंक ग्यारेन्टीको अभिलेख खाता
अनुसूची	६२	डोर हाजिरी नियन्त्रण खाता
अनुसूची	६७	आईटम वाईज कार्य अभिलेख खाता
अनुसूची	६८	ठेकेदार, उपभोक्ता समिति, गैर सरकारी संस्थाको व्यक्तिगत खाता
अनुसूची	७६	असूल गर्ने रकम को विवरण

कार्यालयको जवाफ- लेखा प्रणाली सफ्टवेयरको माध्यमबाट अभिलेखित हुने र अन्य अनुसूचीको प्रयोग आगामी दिनमा प्रयोग गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ।

३८. **दरबन्दी र पदपूर्ति** -कार्यालयको स्वीकृत दरबन्दी ३४ जना रहेको मध्ये ३० पदपूर्ति भै ४ जना दरबन्दी खाली रहेको देखिन्छ। यसरी स्वीकृत दरबन्दी पूर्ति नहुँदा तोकिएको लक्ष्य अनुसार प्रगती हासिल गर्न कठिन पर्ने र सेवाग्राहीको काममा समेत असर पर्ने सम्भावना रहन्छ। तसर्थ: तोकिएको दरबन्दी अनुसारको पदहरू समय मै पदपूर्ति हुनुपर्दछ।

कार्यालयको जवाफ- पदपूर्ति र मिलानको लागि पत्राचार भैसकेको, पदमिलान पछि खाली पद खारेज गर्ने निर्णय भएको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ।

३९. **बेरुजु फछ्यौट विवरण** -स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम २०६ बमोजिम अन्तिम लेखापरीक्षणबाट कायम भएको बेरुजु असुल फछ्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.व. ०६८/०६९ सम्मको केन्द्रिय शीर्षक र कोष तर्फको बेरुजु रु. ४,६७,७९,५१७।- कायम रहेकोमा रु.२,५३,८८,७९३।- अर्थात ५४ प्रतिशत फछ्यौट भई रु.२,१३,९०,८०४।- बाँकी रहेको जनाएको छ। बेरुजु फछ्यौट हुन नसक्नुमा सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रमाण कागजात प्रस्तुत नहुनु नै मुख्य कारण रहेको पाइन्छ। यसबाट हरेक वर्ष बेरुजुको परिमाण थप हुदै गई आर्थिक व्यवस्थापन कमजोर हुने सम्भावना रहन्छ। बाँकी बेरुजु रकम नियमानुसार फछ्यौट गर्नुपर्ने देखिन्छ।

कार्यालयको जवाफ- बेरुजु फछ्यौटको लागि श्रेस्ताहरु खोजतलास गरी फछ्यौट गर्दै जाने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

४०. आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्थाको मूल्यांकन -आर्थिक प्रशासनलाई नियमित मितव्ययी र प्रभावकारी बनाउन कार्यालयले आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थालाई मजबुत बनाएको हुनुपर्छ । आन्तरिक नियन्त्रणको लागि हुनुपर्ने निम्न कुराहरु रहेको देखिएन् ।

१ कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आउने एवं संभावना जोखिमहरु पहिचान गरेको पाइएन ।

२ मूल्य नखुलेका पुराना सामानको मूल्य कायम गराई राखेको पाएन ।

कार्यालयले प्रयोग नगरेको उपरोक्तानुसारका औजार नियन्त्रण व्यवस्था मजबुत बनाउन उपयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

कार्यालयको जवाफ- प्राप्त सुभाव कार्यान्वयन गर्दै जाने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

केन्द्रिय शिर्षक तर्फ :

४१. स्थानीय यातायात पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (३६५८०८३/८४) -योजनाको स्वीकृति : स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ को दफा १८ अनुसार जिल्ला विकास समितिको वार्षिक बजेट, योजना तथा कार्यक्रमहरु जिल्ला परिषद्बाट स्वीकृत भई पारित भएको हुनुपर्ने व्यवस्था छ ।

कार्यालयबाट निम्न लिखित ३ वटा परिषद्बाट पारित नभएका केन्द्रबाट तोकिएका योजना कार्यान्वयन गरी १५ लाख रुपियां खर्च गरेको छ । लक्षित कार्यक्रम अनुसार बजेट विनियोजन नहुनु र केन्द्रबाट योजनाको छनौट हुनुमा कानूनको परिपालना नहुनु र प्रभाव र पहुँचको आधारमा स्वविवेकीय रुपमा योजनाको छनौट हुनु नै यसको कारण रहेको छ । केन्द्रबाट सिधै योजना तोकिएका बजेट विनियोजन हुँदा माग अनुसारका योजना सञ्चालन नभई प्रभाव र पहुँचको आधारमा माथिबाट थोपरिएका योजनाको कार्यान्वयन हुँदा स्थानीय मागका अत्यावश्यक योजनाहरु कार्यान्वयन नभई वर्षौं सञ्चालन हुन नसक्ने र भएमा पनि अधुरा रहने सम्भावना रहन्छ । अतः केन्द्रबाट सिधै योजना छनौट गर्ने प्रकृतिको अन्त्य हुनु पर्दछ ।

क्र.सं.	योजनाको नाम	रकम
१.	गौडा-दुधपोखरी सडक	५०००००.००
२.	रिट्टेवगर-रामचोक सडक	५०००००.००
३.	चिती-हिलेटक्सार-बाँभाखेत-वरवोट सडक	५०००००.००

कार्यालयको जवाफ- अख्तियारी प्राप्त हुँदा कै बखत योजना संलग्न भई आएको र सोही बमोजिम कार्यान्वयन भएको व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

४२. विद्युत रोयल्टी व्यवस्थापन -

फ्रिज : आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३३ (१) मा फ्रिज नहुने बजेट उपशीर्षक प्रत्येक वर्ष महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले ताकी दिनेछ । त्यसरी फ्रिज नहुने भनी तोकेको उपशीर्षकको हकमा बाहेक साल तमाम हुनुभन्दा कमिमा ७ दिन अगाडि नै सम्बन्धित कार्यालयले भुक्तानी दिनुपर्ने रकमहरु भुक्तानी दिई आर्थिक कारोबार बन्द गर्नुपर्ने छ, भन्ने उल्लेख छ । कार्यालयले रोयल्टी व्यवस्थापन वापत निकास भएकै रकम रु.७६,०२,०००/- मध्ये वर्षान्तमा बाँकी रु.३८,४६,३५३/- कोष पूँजिगत खातामा ट्रान्सफर गरेको छ । यसरी केन्द्रिय बजेटको बजेट ट्रान्सफर नहुनुमा विद्युत रोयल्टी सम्बन्धि कार्यक्रम नबन्नु र अर्को वर्ष कार्यक्रम बनाई खर्च गर्ने मनसाय रहनु नै यसको प्रमुख कारण रहेको छ । कार्यक्रम नै नरहेको अवस्थामा रकम ट्रान्सफर हुँदा सम्बन्धित स्थानको विद्युतीकरणको लागि निकास भएको रकम अन्य कार्यमा खर्च हुने र रकमको दुरुपयोग हुने सम्भावना रहन्छ । अतः विद्युत रोयल्टी सम्बन्धित कार्यक्रम समेत परिषद्द्वारा पारित गरी सम्बन्धित कार्यक्रममा खर्च हुनुपर्ने र बाँकी रकम फ्रिज हुने व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

कार्यालयको जवाफ- विद्युत रोयल्टी तर्फको बाँकी रकम फ्रिज नहुने भन्ने मन्त्रालयको परिपत्रमा उल्लेख भएबमोजिम ग समूहको खातामा रहेको रकम परिषद्बाट निर्णय गरी खर्च गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

४३. स्थानीय स्तरका सडकपुल तथा सामुदायिक पहुँच सुधार कार्यक्रम (३६५८३१३) -

रिस्ती खोला पुल:- रिस्ती खोलामा पक्की आरसिसी पुल निर्माणको लागि आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा शुरु ल.ई.रु.१,२७,१७,६१८।१० को लागत अनुमान तयार गरी बोलपत्र आव्हान भएकोमा ठे. महादेव/खिस्ती निर्माण सेवाको रु. १,२६,९९,७८०।- बोल पत्र स्वीकृत भई २१० दिन भित्र २०.६० मि.लम्बाई भएको मोटरेवल पुल निर्माणकोलागि २०६७/१२/२७ मा निर्माण संभौता सम्पन्न भएको थियो । उक्त ठेक्का पट्टाको काम विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रमबाट ठेक्का पट्टा भई पहिलो विल उक्त कार्यक्रमबाट रु. ५९,९६,३३७।२३ भुक्तानी भएको थियो । पछि उक्त कार्यक्रमको पहिलो फेज समाप्त भै सकेको पुल निर्माणको कार्य सम्पन्न नभएकोले यस आर्थिक वर्षमा स्थानीय स्तरका सडक पुल कार्यक्रममा बजेट अख्तियारी दिई कामलाई निरन्तरता दिएको थियो । यस वर्ष यस कार्यक्रमबाट जेठ मसान्त २०७० सम्म पटकपटक म्यादथप गरी अन्तिम विल सम्मको भुक्तानी रु. ६६,८८,६६३।- (ड्रिलिप पे.फ.रु १३१२६६३।-समेत) भई रु. १,२६,८५,०००।- निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

४४. **विमा :-** स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १२० मा १० लाख रुपैयाँ भन्दा बढी लागत अनुमान भएका निर्माण कार्यको विमा गराउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यस कार्यालयबाट संचालित रिस्ती खोला पुलको विओक्यू आईटमको प्रोभिजनल सम (पिएस) आईटममा रु. १ लाख ९० हजारको पुल, मेशिन, कर्मचारी, ज्यामी र तेस्रो पक्ष समेतको विमा संबन्धी व्यवस्था भएता पनि निर्माण व्यवसायीले विमा नगराएको कारण विमा सम्बन्धि आईटमको भुक्तानी भएको छैन । विमा गराउन संबन्धित पक्षले चासो नदेखाउनु र विमा संबन्धि कागजात पेश नगरेपनि कार्यालयबाट भुक्तानी हुँदै जानु यसको कारण रहेको छ । विमा नगराउँदा निर्माण अवस्थामा र निर्माण सम्पन्न भए पश्चात पनि मर्मत सम्भार अवधि भित्र कुनै पनि क्षति हुन गएको अवस्थामा त्यसको क्षति पूर्ति हुन सक्ने सम्भावना रहँदैन । अतः विमा नै नगराई गरिएको पुल निर्माण कार्य नियमानुसार भएको देखिँदैन ।

कार्यालयको जवाफ- रिस्ती खोला पुल तयार भई सञ्चालनमा आइसकेको र प्राप्त सुभाबलाई आगामी दिनमा सोही अनुरूप गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

४५. **विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम (DRILP-AF) -** यस जिल्लाको विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम को दोस्रो फेज (DRILP-AF) अन्तर्गत सडक निर्माण, भो.पु. को फेब्रिकेशन पार्टस खरिद तथा भो.पु. निर्माण कार्यको लागि रु.१,७२,५५,०००।- को बजेट व्यवस्था भएकोमा रु. १,४९,०२,५७८।९६ अर्थात ८६.३६ प्रतिशत निकास खर्च भएको छ । यस अन्तर्गत देखिएको व्यहोरा यसप्रकार छन् ।

एडिबी गाईड लाईन अनुसार खरिद : एशियाली विकास बैंकको अनुदान तथा ऋण सहयोगमा संचालित कार्यक्रम भएकोले एडिबी गाईडलाईन अनुसार एक लाख अमेरिकी डलर सम्मको निर्माण सामग्रीहरु तीन वटा फर्मको दर रेट लिई सो मध्येबाट खरिद गर्न सकिने प्रावधान अनुसार विभिन्न भो.पु.का फेब्रिकेशन पार्टस तथा औजारहरु सिधै खरिद गरेको छ ।

भौ मिति	विवरण	सप्लायर्स	रकम
३५।०६।१९।१७	३ वटा भो.पु.फेब्रिकेशन पार्टस	एस.के.ईन्जिनियरिङ ईण्डष्ट्रिज	
वुटवल	१७,९५,५९०।-		
१९।०७।०३।२५	मस्यार्डिदी फेदी " " "	" " "	१०,३२,९३६।-
८६।०७।०३।२८	विभिन्न हाते औजारहरु	लमजुङ हार्डवेयर सेन्टर	५,४६,२६४।-

जम्मा : ३३,७४,७९०।-

२.ढाडफेदी -कुन्छा र वगुवा-दुईपिप्ले सडक -चे. ८+१८०-९+९८०, चे. १६+४२२-२३+२६०)
ढाडफेदी -कुन्छा र वगुवा-दुईपिप्ले सडकको ८.६०८ कि.मि. सडक स्तरोन्नती (ग्राभेल) कार्यकोलागि कूल ५,७९,६५,३६९।३७ को लागत अनुमान तयार गरी मिति २०६९।१२।२२ मा बोल पत्र आव्हान भएको थियो । कूल २९ वटा बोल पत्र फारम विक्री भएकोमा १५ वटा दर्ता, १ वटा फिर्ता र ५ वटा बोलपत्र संशोधन सहित पेश भएकोमा सब भन्दा कम दररेट कबोल गर्ने डि.एस.कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.को रु. २,८६,३०,९९३।५९ बोल पत्र (४९.१९ प्रतिशत कम) स्वीकृत भएको

छ। २०७१।३।२५ अवधि भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी मिति २०७०।३।२५ मा संभौता सम्पन्न भएको छ। यस वर्ष उक्त कार्य गर्नको लागि रु. २६,००,०००।- मोविलाईजेशन पेशकी गएको छ। लेखापरीक्षण अवधी २०७० माघ महिनामा उक्त सडकको स्थलगत अवलोकन गर्दा ठाउँ ठाउँमा स्ट्रक्चर तथा ग्राभेलिङको कार्य भैरहेको पाईयो। निर्धारित अवधि भित्रै कार्य सम्पन्न गराउन कार्यालयको पहल हुनु पर्दछ।

कार्यालयको जवाफ- प्राप्त सुभावालाई कार्यान्वयन गर्दै लगिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ।

४६. **जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रम (३६५८१२३) -** वढी कन्टीजेन्सी खर्च: जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०६८ को बुंदा नं.६.६ मा आधारित आयोजना संचालन गर्दा लाग्ने प्राविधिक खर्च बापत वढीमा आयोजनाको स्वीकृत रकमको १ प्रतिशत रकम प्राविधिक तथा भैपरि खर्चमा छुट्याउन सकिने व्यवस्था छ। तर कार्यालयले यस कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न योजनाहरूको कूल स्वीकृत बजेट रु ६४,००,०००।- को १ प्रतिशतले हुने रु.६४,०००।- मात्र प्राविधिक तथा भैपरि (कन्टीजेन्सी) खर्चमा छुट्याउनु पर्नेमा ४ प्रतिशतले हुने रु.२,५६,०००।- छुट्याई नियमले पाउने भन्दा रु.१,९२,६००।- वढी खर्च गरेको छ। यसो हुनुमा निर्देशिकाको पालनालाई उचित ध्यान नदिएको कारणको रुपमा रहेको छ। जसले गर्दा योजनाको रकम घट्न गई कम परिमाणमा योजना सम्पन्न हुन जान्छन। अतः निर्देशिकाले तोके भन्दा वढी खर्च भएको रु.१९,२६,०००।००नियमानुसार देखिदैन।

कार्यालयको जवाफ-जवाफ अनुसार नै कन्टिजेन्सी रकम खर्च गरिएको र कार्यविधि स्वीकृत भइसकेपछि निर्देशिकाको व्यवस्था स्वतः निष्कृत भएकोले बेरुजु कायम नगरिदिन उल्लेख गरेको छ।

४७. यो कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०६८ को बुंदा नं.५.५ मा आयोजनाको लागत सहभागिता जुटाउंदा स्थानीय स्तरमा पाईने सामाग्रीको प्रयोग गरिने कार्यमा कम्तिमा ३० प्रतिशत र स्थानीय स्तरमा नपाईने सामाग्री संचालन गरिने कार्यमा कम्तिमा २० प्रतिशत रकम उपभोक्ताहरूले श्रम र नगदको रुपमा व्यहोर्नु पर्ने उल्लेख छ।

यो कार्यालयले जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका योजनाहरू संचालन गरेकोमा निर्देशिकाले निर्देश गरे बमोजिम सहभागिता परिचालन गरेको देखिएन।

कार्यक्रम	लागत अनुमान	उपभोक्ताले व्यहोरेको रकम/जनसहभागिता
तल्लो सिस्नेरी खा.पा.योजना	५२८०६०	४८०६० (९%)
मगर सघ भवन निर्माण	५५००७४	७००७४ (१३%)
तामाङ घेदुङ भवन निर्माण वेसीशहर	५५३५१२	७३५१२ (१३%)
शारदा प्रस्तावित मा.वि.भवन धमिलीकुवा	५४७५३५	६७५३५ (१२%)
फुलवारी मञ्च निर्माण वेसीशहर	५३४४९२	५४४९२ (१०%)
ज्ञानोदय मा.वि.भवन निर्माण भलायखर्क	५५५५९७	७५५९७ (१३%)
लक्ष्मीनारायण मा.वि.भवन निर्माण	५५२६४४	७२६४४ (१३%)
अर्चले १-९ गौंडा मोटर बाटो	५७७७९४	९७७९४ (१६%)

उपरोक्तानुसार लागत सहभागिता कम देखिनुमा निर्देशिकालाई ख्याल नगरिनु प्रमुख कारण देखिन्छ। जसले गर्दा स्थानीय स्तरमा समुदायको अग्रसरता र लागत सहभागितालाई प्रोत्साहन गरी वढी भन्दा वढी परिमाणमा कार्य सम्पन्न गराउने सरकारको उद्देश्य पुरा नहुन सक्छ। अतः निर्देशिकाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम सहभागिता जुटाउन पर्दछ।

कार्यालयको जवाफ- जनसहभागिता कम देखिएका कार्यक्रम तर्फ प्रतिवेदनमा प्राप्त निर्देशनलाई कार्यान्वयन गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ।

४८. **पेशकी सम्बन्धमा** -स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४ को नियम १८२ (१) मा पेशकी लिनु पर्दा कुन कार्यको लागि के कति रकम चाहिने हो सो को विवरण पेश गर्नुपर्ने, नियम १८२ (२) मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सम्बन्धित कामको लागि आवश्यक पर्ने भन्दा वढी नहुने गरी पेशकी दिने कर्मचारीको हकमा पद र प्रयोजन तथा गैर कर्मचारीको हकमा त्यस्तो व्यक्तिको तीन पुस्ते स्थायी, अस्थायी ठेगाना समेत स्पष्ट लेखी पेशकी दिनु पर्ने, नियम १८२ (३) मा तोकिएको म्याद भित्र तोकिएको

कार्याविधि अपनाई फछ्यौट गर्ने वा गराउने पेशकी दिने लिने दुवैको कर्तव्य रहने व्यवस्था छ । त्यस्तै नियम १८५ (२) मा पेशकी दिनुपर्ने ठेक्का कबुलियतनामा गर्दा काम तामेल हुनु पर्ने भनी तोकिएको म्याद भित्र काम तामेल नभई पेशकी बाँकी रहन गएमा त्यस्तो पेशकी रकमको म्याद नाघेको मिति देखि वार्षिक दश प्रतिशतका दरले व्याज र साँवा समेत बुझाउनु पर्ने कुरा कबुलियतनामाको शर्तमा उल्लेख हुनुपर्ने व्यवस्था छ । नियमावलीको प्रावधान पुरा नगरी निम्न संघ संस्था, व्यक्ति, कर्मचारीहरुलाई निम्न बजेट शिर्षकका कार्यक्रमहरुबाट निम्न अनुसार पेशकी दिएको पाइयो । आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म फछ्यौट नभई बाँकी रहेको कोषतर्फको निम्न शिर्षक अन्तरगतको पेशकी रु.१९,४९,०००।०० नियमानुसार असुल फछ्यौट हुनु पर्दछ ।

पेशकी शिर्षक	पेशकी लिनेको नाम	पेशकी रकम
विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम (DRILP-AF)	डि.एस.कन्स्ट्रक्सन मोविलाईजेसन	१८१६०००।००
	भो.पु.उ.स.अध्यक्ष ईन्द्र प्रसाद तामाङ	१३३०००।००
	जम्मा	१९,४९,०००।००

कार्यालयको जवाफ- रनिङ्ग विल तथा विल प्राप्त भइसकेपछि पेशकी फछ्यौट गरिने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ ।

४९. स्थलगत अवलोकन - जिल्ला विकास समितिको कार्यालयद्वारा यसवर्ष साञ्चालित कार्यक्रमको लेखापरीक्षण टोली, प्र.जि.ई. खगेन्द्र प्रसाद दाहाल र लेखा अधिकृत टिका राम शर्मा र योजना शाखाका ना.सु. शम्भु प्रसाद घिमिरे समेतको संलग्नतामा २०७०/१०/२४ गते निम्न अनुसारका कार्यक्रमको स्थलगत अवलोकन गरियो । त्यस अन्तर्गत देखिएका व्यहोरा संक्षिप्तरूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

रु. हजारमा

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	ल.ई. रकम	संभौता रकम	हालसम्मको खर्च	योजनाको अवस्था
१.	रिस्ती खोला पुल निर्माण	१२७१८	१२७००	१२६८५	पुल निर्माण सम्पन्न भई यातायात सुचारु रहेको
२.	लमजुङ उ.मा.वि. भवन निर्माण	२९९७७	२३२४९	१६८१७	वर्षान्तमा कार्य सम्पन्न नभएकोमा लेखापरीक्षण अवधी सम्म विद्यालय भवन तथा छात्रावास भवन सम्पन्न भै कक्षा संचालन भैरहेको ।
३.	जिविस प्रशासकीय भवन निर्माण प्रथम चरण	१४४३७	१२४२५	१२१८०	कार्य सम्पन्न भै कार्यालय संचालन भै रहेको र पुनः तला थपको लागि ठेक्का पट्टा अनुसार काम भैरहेको ।
४	वेसीशहर-भुजुङ सडक ट्याक खोल्ने	१२८१	११५८	११५८	घलेगाउँ देखि भुजुङ सम्म ट्याक खोली यातायात संचालनमा रहेको । ठाउँ ठाउँमा सडकको अवस्था बढी ठाडो रहेकोले ग्रेडिङ गरी मिलाउनु पर्ने पानी पर्दा वाटो विग्रने स्थिती देखिएकोले नालीको अस्थाई रूपमै भएपनि व्यवस्था हुनु पर्ने ।

रिस्ती खोला पुल

लमजुङ उ.मा.वि., गा.

जि.वि.स. प्रशासकीय भवन

कार्यालयको जवाफ- स्थलगत अवलोकनको सुभावहरूलाई कार्यान्वयन गरिने व्यहोरा उल्लेखगरेको छ ।

५०. सम्परीक्षण- कार्यालयले मिति २०७०/१०/२१ गतेको पत्रबाट सम्परीक्षणको लागि उल्लेखगरेको रु.१,४१,६८,०९३/- मा रु. १,४१,०८,०९३/- फछ्यौट गरेको वेरुजु सम्परीक्षणबाट मनासिव देखिएको छ । लगत कट्टा गरी सो को जानकारी पठाइसकिएको छ ।

५१. लेखापरीक्षकको राय - हाम्रो रायमा लेखापरीक्षणबाट देखिएका उपरोक्त व्यहोराले वित्तिय विवरणमा सारभुत रूपमा असर पार्ने बाहेक जिल्ला विकास समिति, लमजुङको वित्तिय विवरणले ३१ असार २०७० को आर्थिक स्थिति र सोही मितिमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको सञ्चालन नतिजाले नेपाल सरकार र स्थानीय निकायको लेखापद्धती र नीति अनुसार सही र यर्थाथ चित्रण गर्दछ ।

(बाबुराम गौतम)

नायब महालेखापरीक्षक

एकिकृत आर्थिक विवरण (आय-व्यय)
आ.व.०६९।७०

आय तर्फ		व्यय तर्फ			
गत वर्षको	विवरण	यस वर्षको	गत वर्ष	विवरण	यस वर्षको
४२५१९४८३।१०	१. गतवर्षको मौज्जात	३६८९१७०।९६	१८७१२३२७९।८८	जि.वि.स. कोष तर्फको खर्च	१४८५१५७३४।४९
	२. नेपाल सरकारको अनुदान	१२७८२१८०५।८२	१३३८३९०२।६४	विभिन्न कोष	१८२९६३२८।१०
४०३३५३४६।६८	(क) जि.वि.स. अनुदान – ३६३२९८०५।८२		१४७४३३७।००	धरौटी खर्च	२८४१४२९।००
१२५३८६०००।००	(ख) गा.वि.स. अनुदान – ९१५००००।००		१९१७७८९७६।९८	केन्द्रिय बजेट खर्च	१७९१५०५३०।९६
	३. आन्तरिक आय तर्फ		३६८९१७०।९६	बैंक मौज्जात	३६६६६५८०।८१
२५९४२४३।२०	(क) कर दस्तुर सेवा शुल्क भाडा –	३५०६७७४।१२			
११४३२३०।००	(ख) राजश्व बाँडफाँड –	१२०१२८५।००			
१४३२६७१।५०	४. अन्य श्रोत तर्फ	२३२८२९९।५०			
२२७८२१५।००	५. धरौटी तर्फ	२८०३९४६।००			
१९१७७८९७६।९८	६. केन्द्रिय बजेट तर्फ	१७९१५०५३०।९६			
४३०६५१३८।४६	जम्मा :	३८५४७०६०।३३६	४३०६५१३८।४६	जम्मा :	३८५४७०६०।३३६